

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 244/07-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. januára 2008 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti JUDr. A. M., K., zastúpenej advokátkou JUDr. A. F., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 628/98 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 113/03-24 z 8. októbra 2003 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. A. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 628/98 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 113/03-24 z 8. októbra 2003 p o r u š e n é b o l o .

2. JUDr. A. M. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice II je p o v i n n ý uhradiť JUDr. A. M. trovy právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. A. F., Advokátska kancelária, K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 244/07-7 z 27. septembra 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. A. M. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 628/98 v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 113/03-24 z 8. októbra 2003.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 23. októbra 2007 predsedu okresného súdu, aby sa k sťažnosti vyjadril a aby zaslal súdny spis.

Predsa da okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti z 30. októbra 2007 (sp. zn. 1 SprV/ 558/2007, doručenom ústavnému súdu 6. novembra 2007) uviedol:

„Dňa 10. 12. 2003 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo z dôvodu neúčasti žalobcu v 2. rade odročené na neurčito.

V januári 2004 bolo vytyčené pojednávanie na deň 11. 2. 2004. Toto pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na 21. 4. 2004. Uvedeného pojednávania sa sťažovateľka bez ospravedlnenia nezúčastnila.

Uznesením zo dňa 2. 6. 2004, ktoré nadobudlo právoplatnosť 14. 9. 2004, bolo nariadené znalecké dokazovanie znalcom z odboru stavebníctva.

Dňa 21. 10. 2004 bolo vydané opravné uznesenie, ktorým bolo opravené záhlavie a výrok vyššie citovaného uznesenia.

Dňa 7. 2. 2005 bol ustanoveným znalcom doručený znalecký posudok, ktorý bol 1. 3. 2003 zaslaný na vyjadrenie účastníkom konania.

Vyjadrenie k znaleckému posudku bolo sťažovateľkou súdu doručené 28. 4. 2005.

Dňa 21. 4. 2005 rozhodol súd o znalečnom. Po právoplatnosti uznesenia bolo dňa 15. 6. 2005 doručené uctárni na realizáciu.

Dňa 18. 10. 2005 bolo určené pojednávanie na 16. 1. 2006.

Ďalšie pojednávania sa uskutočnili v dňoch 12. 3. 2006, 5. 6. 2006 a 25. 9. 2006.

Na poslednom z uvedených pojednávanií bolo vyhlásene uznesenie, ktorým bolo konanie vo vzťahu medzi žalobcom v 2. rade a žalovaným zastavené.

Dňa 5. 12. 2006 bolo vydané doplňujúce uznesenie, vo výroku ktorého bolo vyslovené, že vo vzťahu medzi žalobcom v 2. rade a žalovaným žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Z dôvodu žalovaným podaného odvolania proti tomuto uzneseniu bol spis dňa 6. 2. 2007 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 21. 3. 2007, kedy bol vrátený s rozhodnutím, ktorým bolo uznesenie tunajšieho súdu v spojení s doplňujúcim uznesením zo dňa 5. 12. 2006 vo výroku o trovách zrušené a v rozsahu zrušenia vec vrátená na ďalšie konanie. Dňa 10. 4. 2007 bol daný pokyn pre doručenie rozhodnutia odvolacieho súdu účastníkom konania.

V júni 2007 bolo určené pojednávanie na 30. 10. 2007.

Z chronológie vyššie uvedených úkonov je zrejmé, že súd po doručení nálezu ústavného súdu zo dňa 8. 10. 2003 nie je nečinný, vo veci koná a vytyčuje pojednávania. V uvedenom období sa nevyskytli žiadne dlhodobé časové úseky nečinnosti, a to ani napriek zmene zákonného sudcu, na ktorú sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukazuje a ktorá sa uskutočnila v súlade s Rozvrhom práce tunajšieho súdu pre príslušný kalendárny rok.

Podanie ústavnej sťažnosti sa preto javí ako nedôvodné.

Dňa 30. 10. 2007 bolo vo veci rozhodnuté. Spis Vám bude zaslaný bezprostredne po napísaní a vyexpedovaní rozsudku.

Zároveň Vám oznamujem, že netrvám na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od neho.“

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa úkonov okresného súdu zistil z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo súdneho spisu sp. zn. 20 C 628/98 aj ústavný súd.

Ústavný súd navyše zistil, že predmetné konanie bolo 23. novembra 2007 právoplatne skončené.

Ústavnému súdu bolo 28. novembra 2007 doručené stanovisko právnej zástupkyne sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu, v ktorom uviedla: *„K vyjadreniu Okresného súdu Košice II z 30. 10. 2007 uvádzam, že ide o vyjadrenie sumarizujúce pojednávanie, bez jeho vplyvu na reálne preťahy v konaní tak, ako sme to uviedli v samotnej ústavnej sťažnosti a ktorú považujeme i po tomto vyjadrení za dôvodnú.“* Právna zástupkyňa sťažovateľky súčasne oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je návrh na zaplatenie 80 842,50 Sk s príslušenstvom. Vec nie je právne zložitá a tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Pokiaľ ide o kritérium faktickej zložitosti veci, ústavný súd už v náleze č. k. I. ÚS 113/03-24 z 8. októbra 2003 konštatoval, že rozhodovanie o zaplatenie 80 842,50 Sk s prísl. z dôvodu bezdôvodného obohatenia (preplatku za vykonané stavebné práce) a z dôvodu škody vzniknutej nedostatočným plnením v danej konkrétnej veci predstavuje určitý stupeň zložitosti súvisiaci s náročným zisťovaním skutkového stavu aj znaleckým dokazovaním. Toto hodnotenie podľa názoru ústavného súdu možno z časti použiť aj na hodnotenie faktickej zložitosti veci v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu, avšak stupeň zložitosti je omnoho nižší, a to vzhľadom na skutočnosť, že hlavné skutkové záležitosti boli preklenuté v predchádzajúcom období. Ústavný súd vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania, jeho priebehu a dosiahnutých výsledkov konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali takmer štvorročný priebeh konania (po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 113/03-24 z 8. októbra 2003) z dôvodu právnej a faktickej zložitosti veci.

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Pri hodnotení postupu podľa tohto kritéria ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľka bola v konaní aktívna. Ústavný súd v tejto súvislosti nezistil takú okolnosť v jej správaní, ktorou by výrazným spôsobom prispela k predĺženiu konania, a tým aj k zbytočným priet'ahom v konaní. Ústavný súd zo súdneho spisu, zistil, že sťažovateľka a ani jej právny zástupca sa bez ospravedlnenia nezúčastnili pojednávania 21. marca 2004, avšak táto okolnosť vzhľadom na zistenú nečinnosť okresného súdu nemala vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

3. Napokon ústavný súd z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Pri skúmaní skutočností, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k namietanému porušeniu označených práv, ústavný súd zistil, že okresný súd bol v určitých obdobiach nečinný, pričom plynulému prerokovaniu danej veci nebránila žiadna zákonná prekážka.

Nečinnosť okresného súdu bola zistená v období v období od 28. apríla 2005, keď mu bolo doručené vyjadrenie právneho zástupcu sťažovateľky k znaleckému posudku, do 16. januára 2006, keď sa vo veci uskutočnilo pojednávanie (nečinnosť 9 mesiacov). V uvedenom období, okrem nariadenia termínu pojednávania (18. októbra 2006), neboli vo veci bez existencie zákonnej prekážky vykonané žiadne úkony zabezpečujúce podklady na rozhodnutie.

Za nesústreďený ústavný súd považoval postup okresného súdu v súvislosti s ustanovovaním znalca v období od 2. júna 2004, keď okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie, do 21. októbra 2004, keď okresný súd vydal opravné uznesenie, ktorým odstránil nedostatky, na ktoré ho upozornil právny zástupca žalovaného, a ktoré bolo následne doručené znalcovi 15. novembra 2004, pričom ustanovený znalec sa až 13. decembra 2004 dostavil na okresný súd a osobne prevzal spis za účelom vypracovania znaleckého posudku (nečinnosť 4 mesiacov).

Ústavný súd ako nesústreďený a neefektívny hodnotí aj postup okresného súdu v období od 25. septembra 2005, keď sa uskutočnilo pojednávanie vo veci, na ktorom uznesením rozhodol o zastavení konania vo vzťahu medzi žalobcom v 2. rade a žalovaným, do 5. decembra 2005, keď okresný súd na základe podania právneho zástupcu žalovaného, ktorým žiadal vydať doplňujúce uznesenie, keďže uznesenie o zastavení konania neobsahuje výrok o náhrade trov konania, prijal doplňujúce uznesenie, ktorým rozhodol, že vo vzťahu medzi žalobcom v 2. rade a žalovaným žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania (nečinnosť 2 mesiace). Proti uzneseniu okresného súdu podal žalovaný odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd svojím uznesením č. k. 3 Co/49/2007-220 zo 14. februára 2007 tak, že zrušil uznesenie okresného súdu v napadnutej časti vo výroku o trovách konania vo vzťahu medzi žalobcom v 2. rade a žalovaným a v rozsahu zrušenia vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Následne v priebehu apríla 2007 okresný súd doručoval uznesenie odvolacieho súdu účastníkom konania. Nasledujúce obdobie do 30. októbra 2007, keď sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd žalobu sťažovateľky rozsudkom zamietol, ústavný súd hodnotil ako nečinnosť okresného súdu (6 mesiacov).

Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu prihliadol najmä na skutočnosť, že napriek tomu, že už raz vyslovil, že základné právo sťažovateľky bolo v predmetnom konaní porušené, a súčasne prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov, všeobecný súd neorganizoval svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 OSP) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň fyzická osoba obrátila o rozhodnutie (napr. I. ÚS 145/03). Doterajšia dĺžka sťažovateľkou napadnutého konania (viac ako 12 rokov, predmetné konanie sa začalo 18. júla 1995 a pôvodne bolo vedené pod sp. zn. 30 C 659/95, pričom po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 113/03-24 z 8. októbra 2003 takmer 4 roky) preto nemôže byť v žiadnom prípade akceptovaná a ospravedlnená. Všeobecný súd mal venovať postupu v tejto veci zvýšenú pozornosť a postupovať v konaní obzvlášť efektívne, aby bola právna neistota sťažovateľky vo veci čo najrýchlejšie odstránená.

Konanie v predmetnej veci ústavný súd kvalifikuje ako pomalé a neúčinné konanie, resp. prerokúvanie veci v neprimeranej lehote, teda ako konanie so zbytočnými prietahmi.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 628/98 v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 113/03-24 z 8. októbra 2003 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Aj napriek zisteniu ústavného súdu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprichádzalo

do úvahy, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci, pretože v čase jeho rozhodovania už bolo napadnuté konanie pred okresným súdom právoplatne skončené.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 20 C 628/98 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 50 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde (2. bod výroku nálezu).

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátkou JUDr. A. F. v konaní pred ústavným súdom. Sťažovateľka žiadala uhradiť trovy svojho právneho zastupovania v sume 6 296 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a s § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 2 970 Sk (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 178 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada trov konania predstavuje celkovú sumu 6 296 Sk, tak ako to je uvedené v 3. bode výroku tohto rozhodnutia.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2008